

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

**з теми ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ МІЖ УЧИТЕЛЯМИ ТА
БАТЬКАМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ**

Виконав: здобувач вищої освіти
освітньої програми «Початкова освіта»
спеціальності 013 Початкова освіта
денної форми здобуття вищої освіти
Мізін Ярослав Олександрович

Керівник: Бахмат Н.В.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методик
початкової освіти

Рецензент: Федорчук В.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти

Кам'янець-Подільський, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ..	8
1.1. Партнерська взаємодія як педагогічна умова всебічного розвитку учнів початкової школи.....	8
1.2. Педагогіка партнерства в Концепції «Нова українська школа» та нормативно-правовому забезпеченні	14
1.3. Роль родини як першого освітнього середовища дитини та її вплив на успішність молодших школярів.....	24
РОЗДІЛ 2. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ЯК ДЕМОКРАТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКОГО СОЦІУМУ	32
2.1. Роль вчителя НУШ у забезпеченні умов для ефективного розвитку та взаємодії учнів і батьків.....	32
2.2. Традиційні та інноваційні форми ефективної взаємодії вчителя з батьками: шлях до підвищення педагогічної культури родин.....	37
2.3. Особливості організації партнерської взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами з метою їх успішної інтеграції.....	52
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

«... Люди разом можуть здійснити те, що не в змозі зробити самотужки; єднання умів і рук, концентрація їхніх сил постає майже всемогутньою» (Джон Вебстер)

Початкова школа сьогодні функціонує в умовах докорінної трансформації, визначеної Концепцією «Нова українська школа», яка розглядає дитину як суб'єкта взаємодії, носія унікального досвіду та активного учасника освітнього процесу. Розвиток молодшого школяра в умовах НУШ ґрунтується на ідеях партнерства, довіри, поваги до гідності дитини та створенні педагогічно безпечного середовища. Відтак партнерська взаємодія вчителя та батьків виступає необхідною умовою формування успішності, емоційного благополуччя, мотивації та ціннісних якостей учнів молодшого шкільного віку.

Актуальність проблеми підтверджена сучасними педагогічними й психологічними дослідженнями. Українські науковці – Н. Бібік, О. Савченко, Т. Алексєєнко, Г. Чередніченко, У. Шостак, Л. Хомич, О. Пометун, І. Коберник, Н. Лисенко, О. Драч, Г. Розлуцька, С. Кирилюк, Н. Смолянюк – підкреслюють, що партнерська взаємодія в системі «вчитель – батьки – дитина» створює умови для розвитку ключових компетентностей, формує позитивний образ «Я», підвищує рівень навчальної мотивації та сприяє соціалізації молодшого школяра.

У зарубіжному науковому дискурсі проблема партнерства сім'ї та школи є однією з провідних. Такі вчені, як Joyce Epstein, Anne Henderson, Karen Mapp, David Osher, Michael Fullan, Carol Dweck, Nel Noddings, Howard Gardner, Reuven Feuerstein, Lev Vygotsky, наголошують, що участь батьків у навчанні дітей позитивно впливає на розвиток когнітивних, емоційних та соціальних навичок, формування відповідальної поведінки та віри дитини у власні сили.

Особливо вагомими для нашого дослідження є концепції: Joyce Epstein (модель шести типів взаємодії сім'ї та школи), Carol Dweck (теорія «growth mindset» – установка на розвиток), Howard Gardner (теорія множинних інтелектів, значуща для розуміння різних стилів розвитку учнів), Reuven Feuerstein (теорія структурної когнітивної модифікації), David Osher (модель соціально-емоційного навчання – SEL), Michael Fullan (педагогіка взаємодії, лідерство і партнерство як основа освітніх змін).

Поєднання цих підходів дозволяє розглядати партнерство не як зовнішню взаємодію між дорослими, а як цілісну систему підтримки дитини, орієнтовану на її розвиток, емоційний комфорт, співпрацю, формування компетентностей та віру у власні можливості.

Молодший шкільний вік є особливо чутливим до впливів сімейного та шкільного середовища. Дослідження українських психологів – Т. Піроженко, О. Скрибенко, В. Кравця, О. Матвєєвої, Т. Ткаченко – підкреслюють, що саме в цей період формується емоційна стабільність, базові соціальні навички, здатність до саморегуляції та самооцінки. Недостатня узгодженість дій між родиною та школою здатна створювати додаткові труднощі в навчанні, поведінці та міжособистісній взаємодії.

З огляду на європейські орієнтири розвитку освіти (OECD, Європейська рамка цифрових компетентностей DigComp, UNICEF Skills for the Future) у центрі уваги перебуває цілісний розвиток дитини – інтелектуальний, соціальний, емоційний, моральний і фізичний. Партнерська взаємодія сприяє формуванню: soft skills (комунікація, співпраця, тайм-менеджмент, відповідальність); емоційно-соціальних навичок (SEL) – за моделями CASEL та D. Osher; життєстійкості (resilience); вміння вчитися; самостійності й самоорганізації.

У дослідженнях UNESCO, UNICEF, OECD Education 2030 наголошено, що успіх дитини значною мірою залежить від партнерства між усіма учасниками освітнього процесу, а школа має бути відкритою для взаємодії з батьками та громадою. В умовах воєнного часу та кризових ситуацій це

партнерство стає ще більш значущим, адже забезпечує психологічну підтримку та відчуття безпеки для дітей.

Акцент на партнерській взаємодії є особливо важливим і для дітей з особливими освітніми потребами. Дослідження М. Липси, С. Трофименко, О. Шевців, а також міжнародних науковців Tony Booth та Mel Ainscow (автори «Індексу інклюзії») підтверджують, що тільки спільна робота школи та родини дозволяє створити умови для успішної інклюзивної освіти, рівного доступу, розвитку автономності й почуття приналежності дитини.

Таким чином, актуальність дослідження полягає у зростаючій потребі створення цілісного партнерського освітнього середовища, яке забезпечує становлення, розвиток і психологічний комфорт молодшого школяра. Ефективна взаємодія вчителя й батьків є не лише педагогічною умовою, а й ключовим чинником розвитку компетентностей, цінностей та мотивації дитини, її впевненості у власних силах та готовності до подальшого навчання.

Об'єкт дослідження – партнерська взаємодія вчителя та батьків у початковій школі.

Предмет дослідження – педагогічні умови розвитку молодшого школяра через ефективну партнерську взаємодію в системі «вчитель – батьки – дитина».

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні підходи та визначити практичні засоби й форми партнерської взаємодії, спрямовані на гармонійний розвиток, успішність і соціалізацію молодших школярів.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

1. Проаналізувати наукові підходи до партнерської взаємодії в освітньому процесі та її значення для розвитку особистості молодшого школяра.

2. Дослідити нормативно-правові документи НУШ щодо взаємодії сім'ї та школи.

3. Визначити роль родини як першого соціально-освітнього середовища дитини.

4. Описати традиційні та сучасні (інноваційні) форми взаємодії, що сприяють розвитку учнів.

5. Виявити особливості партнерської співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами.

6. Систематизувати педагогічні умови, що забезпечують успішність молодших школярів в умовах НУШ.

Методи дослідження: аналіз літератури й документів, порівняння, узагальнення, педагогічне спостереження, аналіз ситуацій зі шкільного життя, вивчення матеріалів педагогічної практики, інтеграція теоретичних висновків із практичним досвідом роботи початкових шкіл.

Експериментальна база дослідження: Комунальний заклад загальної середньої освіти «Ліцей № 4 імені Павла Жука Хмельницької міської ради» Хмельницької області.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні та поглибленні змісту поняття «партнерська взаємодія в системі «вчитель – батьки – дитина» в контексті сучасних вимог Нової української школи. У роботі розкрито психолого-педагогічні умови, за яких партнерство забезпечує цілісний розвиток молодшого школяра, його навчальну мотивацію, соціалізацію та емоційне благополуччя. Узагальнено й систематизовано сучасні форми та моделі співпраці сім'ї й школи, а також визначено особливості партнерської підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Дослідження доповнює наукові підходи вітчизняних та зарубіжних учених щодо впливу сімейного й шкільного середовища на становлення особистості дитини молодшого шкільного віку.

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання його результатів у діяльності вчителів початкової школи, шкільних психологів, асистентів учителя та батьків для створення ефективного освітнього середовища, орієнтованого на розвиток дитини. Описані у роботі форми, методи й рекомендації можуть бути застосовані для вдосконалення комунікації між учителем і батьками, організації родинно-освітніх заходів, підтримки

школярів з різними освітніми потребами та формування позитивної мотивації до навчання. Матеріали дослідження також можуть бути інтегровані в методичну й виховну роботу закладів освіти, а також у програми підвищення кваліфікації педагогів, сприяючи розвитку партнерського освітнього середовища в умовах Нової української школи.

Апробація дослідження: Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2024-2025 рр.) та представлено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях.

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладено в 1 публікації у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка № 21 «Громадське самоврядування в закладах загальної середньої освіти: від співпраці до партнерства».

Структура кваліфікаційної роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало можливість комплексно осмислити феномен партнерської взаємодії між учителем та батьками як цілісну систему взаємозв'язків і впливів, що визначають якість освітнього процесу та особистісний розвиток молодших школярів в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». На основі глибокого теоретичного аналізу, вивчення нормативно-правових документів, наукових праць українських і зарубіжних авторів, а також узагальнення практичного досвіду сучасних шкіл можна зробити такі узагальненні висновки.

По-перше, партнерська взаємодія «вчитель – батьки – дитина» в умовах НУШ є не факультативним або допоміжним компонентом освітнього процесу, а його концептуальною основою. Педагогіка партнерства, закладена в основу реформи, забезпечує демократизацію шкільного життя, створює атмосферу довіри та співробітництва, спрямовує освіту на розвиток особистісного потенціалу дитини, її компетентностей та спроможності до самостійного навчання. Визначені Концепцією принципи – довіра, взаємоповага, діалог, добровільність, прозорість, взаємна відповідальність – набувають практичного втілення саме через взаємодію школи й родини.

По-друге, родина є першим освітнім простором дитини, де формуються її базові емоційні моделі, навички взаємодії, пізнавальні інтереси, стиль ставлення до навчання, самооцінка та уявлення про власні можливості. Рівень педагогічної культури батьків, їхня залученість до шкільного життя, психологічний клімат у родині прямо впливають на мотивацію до навчання, поведінку, успішність, здатність до саморегуляції та соціальної інтеграції молодших школярів. Тому партнерство між учителем і родиною є механізмом узгодження виховних впливів і створення єдиного виховного простору.

По-третє, учитель НУШ виконує нові професійні ролі – фасилітатора, комунікатора, модератора спільної діяльності, наставника, організатора партнерських відносин. Його завдання полягає не лише у викладанні

предметів, а й у створенні сприятливого середовища для співпраці, налагодженні відкритого діалогу, інформуванні батьків про потреби, досягнення й труднощі дитини, підтримці їхньої педагогічної компетентності. Успішність партнерства значною мірою залежить від емоційної зрілості, професійної етики, комунікативної культури, емпатійності та педагогічної рефлексії вчителя.

По-четверте, дослідження показало, що сучасна школа потребує різноманітних форм взаємодії, які враховують індивідуальні потреби родин, темп сучасного життя та цифровізацію суспільства. Традиційні форми (батьківські збори, консультації, класні заходи) зберігають актуальність, але потребують модернізації – інтерактивності, практичності, партнерського характеру. Інноваційні форми – онлайн-зустрічі, цифрові платформи, електронні щоденники, Viber-/Telegram-спільноти, родинні STEM-проекти, воркшопи, тренінги, фасилітаційні сесії – значно розширюють можливості співпраці, роблять її регулярною, доступною та орієнтованою на потреби сім'ї. Вони сприяють підвищенню педагогічної культури батьків, розвитку їхньої цифрової компетентності та формують нову модель взаємодії у шкільній спільноті.

По-п'яте, особливої уваги вимагає взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Доведено, що ефективна інклюзія можлива лише за умов системної співпраці вчителя, асистента, батьків, психолога, ІРЦ та інших фахівців. Участь батьків у розробленні індивідуальної програми розвитку (ІПР), узгодження стратегій поведінкової та емоційної підтримки, спільний моніторинг прогресу дитини є необхідними складовими якісного інклюзивного середовища. Важливою також є робота з батьками «типових» дітей щодо формування толерантності, емпатії та прийняття різноманіття.

По-шосте, дослідження підтвердило, що ефективна партнерська взаємодія позитивно впливає на всі компоненти розвитку молодшого школяра: когнітивний, емоційний, соціальний, моральний, комунікативний. Діти, чий батьки активно співпрацюють зі школою, краще адаптуються до навчання,

демонструють вищу успішність, мають стабільнішу самооцінку, здатні до саморегуляції, рідше переживають шкільну тривожність.

По-сьоме, формування партнерства потребує цілеспрямованої організаційно-педагогічної роботи: створення умов для відкритого спілкування, регулярності контактів, індивідуального підходу до кожної сім'ї, підвищення педагогічної культури батьків, розвитку комунікативної компетентності вчителя, впровадження цифрових інструментів та формування позитивного психологічного клімату у класі.

Отже, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що партнерська взаємодія є фундаментом Нової української школи та визначальним чинником формування успішного освітнього середовища. Вона забезпечує єдність вимог і підтримки, гармонійний розвиток дитини, стабільність сімейно-шкільних відносин і підвищення якості початкової освіти. Результати роботи мають важливе практичне значення для вчителів, батьківських спільнот, адміністрацій шкіл, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях проблеми партнерства в освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєнко Т. Ф. Сучасне сімейне виховання: концептуалізація ідей теорії та практики: монографія. Умань: Жовтий О. О., 2016. 436 с
2. Бартків О. Формування у майбутніх учителів компетентності педагогічного партнерства. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 22–27. 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.4>.
3. Барчій М., Воронова О. Партнерська педагогічна взаємодія в умовах воєнного стану. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2024. № 2. С. 5–8.
4. Басюк Н. А. (2019). Партнерська взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів. *Актуальні проблеми та перспективи дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі: зб. науково-методичних праць*. Житомир: ФОП Левковець. С. 7–10.
5. Бекман Е., Траффорд Б. Демократичне врядування в школах: посібник. / Пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко; заг. ред. укр. Версії: Н. Г. Протасова, Київ: НАДУ, 2009. 100 с.
6. Бібік Н. М., Софій Н. З., Онопрієнко О. В., Найда Ю. М., Пристінська М. С., Большакова І. О. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
7. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
8. Бугайчук Н. В. Форми і методи роботи класного керівника з батьками учнів: посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОПООП ЧОР», 2017. 40 с.
9. Буздуган О. А. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до педагогічної взаємодії з батьками учнів: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2013. 233 с.
10. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>

11. Державний стандарт початкової освіти: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
12. Десятник К. В. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні духовності молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.07. Луцьк, 2012. 22 с.
13. Дмитренко О. Встигати за світом: чому важливо вчитись упродовж життя. 2019. URL: <https://nus.org.ua/articles/vstyhaty-za-svitom>
<https://nus.org.ua/articles/vstyhaty-za-svitom-chomu-vazhlyvo-vchytys-uprodovzh-zhyttya/chomu-vazhlyvo-vchytys-uprodovzh-zhyttya/>.
14. Доукіна О. Виховання емпатії у дітей. 2008. Веб-сайт. URL: <http://osvita.ua>.
15. Єпіхіна М.А. Партнерська взаємодія вчителя початкових класів: системно-структурний аналіз. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 55. Том 1. 2023. С. 22-25.
16. Єфімова С. М. Налагодження партнерських стосунків з родинами. Інтегративна школа: особливості організації та управління: навч. метод. посіб. / кол. авт.: А. Колупаєва, Ю. Найда та ін. Київ, 2007. 128 с.
17. Закон України «Про освіту»: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
18. Кравець В. Традиційні та «сучасні» сімейні цінності: порівняльний аналіз. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід*: збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В.Гнатюка. / Ред. кол.: Морська Н. Л., Поперечна Г. А., Литвин Л. М. Тернопіль: Вектор, 2021. С. 31-32.
19. Коберник О. М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: монографія, Київ: Науковий світ, 2003. 230 с.
20. Кондратьєва А. В. Упровадження педагогіки партнерства в початковій школі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 83. С. 84–87.

21. Коновальчук І. М. Педагогіка партнерства в процесі дистанційного навчання в початковій школі. *Актуальні проблеми початкової освіти : теорія і практика*: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науковопрактичної конференції (24 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023. С. 96-99.

22. Конституція України: Права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Розділ II. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

23. Концепція реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna>.

24. Концепція розвитку інклюзивної освіти. 2010. Веб-сайт. URL: <https://surl.li/tgtshy>.

25. Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012-2021 роки: веб-сайт. URL: <http://medynya.school.org.ua/news/16-39-40-24-09-2021/>.

26. Лоза А. Партнерська взаємодія батьків і вчителів як запорука успішного навчання учнів початкових класів. *Інформаційний, науково-методичний журнал «ОСВІТА СУМЩИНИ»*. 2024. № 4(64). С. 37-40. URL: https://znayshov.com/FR/40273/Osvit_Sumsh_4_2024-37-40.pdf.

27. Мартіна О.В., Третяк Н.В., Гордійчук М.С. Партнерська взаємодія між вчителем та батьками в освітньому процесі нової української школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2023. Випуск 34(1-2023). С. 85-97. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-34-85-97>.

28. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: підручник. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Компринт, 2015. 376 с.

29. Меморандум співпраці між усіма учасника освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками: веб-сайт. URL: <http://smart-osvita.org/portfolio/23530/>.

30. Методичні рекомендації до програми з надолуження освітніх втрат «КЕЧ!» з української мови та математики за 1-3 класи. URL: <https://surl.li/dyhfbpю>.

31. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» / Гриневич Л. та ін.; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ: Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 312 с.

32. Мотуз Т., Лук'янченко С., Пісковенко А. Педагогічне партнерство як стратегічний складник формування професіоналізму в освіті. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Філософія. Педагогіка»*. 2024. № 1 (6). С. 78–85.

33. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи: навчально-методичний посібник. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wadata/public/site/books2/navchalnometodychnyposibnyky/dlyapedpraytsivnykiv/Metod-Babko.pdf>.

34. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібик Н. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

35. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи: навч.-метод. посіб. / Т.М. Бабко, О.В. Банах, А.В. Вознюк. Київ.

36. Партнерська взаємодія – основа освітнього процесу НУШ / автор-укладач В.С. Кудін. Навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2022. 128 с.

37. Партнерство задля нарощування потенціалу. Посібник для активістів неурядових організацій / О. В. Березюк та ін. Київ: «Здоров'я через освіту», 2014. 128 с.

38. Педагогічна Конституція Європи як основа педагогічної освіти XXI століття: Розділ 6. Основні компетенції європейського вчителя: веб-сайт. URL: <https://surl.li/wxwlos>.

39. Портрет ідеального вчителя очима українців. Результати Інтернет опитування: веб-сайт. 2021. URL: <https://surli.cc/qyoytu>.

40. Починок Є.А. Партнерська взаємодія як інноваційний компонент Нової української школи. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 1. С. 95-102. URL: <http://academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/452/426>.
41. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади: посібник. Київ: Паливода А.О., 2012. Київ. 50 с.
42. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навч. метод. посіб. для вчителів / Автори-упоряд: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків: «Ранок», 2018. 496 с.
43. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: веб-сайт. 2020. URL <https://surl.li/czpqjz>.
44. Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В. Синявський, О.П. Сергеєнкова / За ред. Н.А. Побірченко. 2007. 336 с.
45. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: навч.-метод. посібн. / За заг. ред. А. А. Колупаєвої, Київ: ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ», 2010. 255 с.
46. Розлуцька Г. М. Взаємодія соціальних інститутів у вихованні дітей: навч. метод. посібн. для магістрів спец. 011 Освітні, педагогічні науки. Ужгород: «Говерла», 2018. 116 с.
47. Савченко О. Я. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. 2018. №1-2. С. 3–7.
48. СЕЕН-путівник. «Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма». Голов. ред. О. Елькін. Харків: Дім реклами, 2021.
49. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. Київ. 2019. 47 с.
50. Сидоренко В.В. Концепти Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. *Методист*. 2018. №5 (77). травень. С.4-21. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/710778/>.
51. Слободян О. Роль педагогічного партнерства у розвитку особистості молодших школярів: взаємодія вчителя і батьків. *Інноваційні процеси освітньої*

сфери України та країн центральної Європи: стан, проблеми і перспективи, 2024. С. 268-269.

52. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.

53. Смалько О. В. Формування відповідального ставлення до батьківства у студентів: монографія. Луцьк: Вежа-друк, 2018. 192 с.

54. Смоляннюк Н., Домилівська Ю. Педагогічна взаємодія з батьками учнів початкової школи на платформі CLASS DOJO. Запоріжжя. 2021.. веб-сайт. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6823/1/Смоляннюк>

55. Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа: монографія / за заг. ред. А.А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 492 с.

56. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54. URL: <file:///C:/Users/Natalja/Downloads/1929-Article%20Text-4038-1-10-20200201.pdf>.

57. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар та ін. Київ: КВІЩ, 2020. 274 с.

58. Ціпан Т. Інноваційні форми та методи педагогічної взаємодії школи і сім'ї у вихованні учнівської молоді. *Інноватика у вихованні: зб. наукових праць*. 2020. Том 1. № 12. С. 235–241.

59. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ, 2018. 56 с.

60. Шостак У. Психологічні умови ефективної взаємодії сім'ї та школи у розвитку особистості молодшого школяра: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 / Київ, 2015. 20 с.

61. Як побудувати партнерські відносини в школі. Ч. 1. Кн. Світлофор освітньої доброчесності (для освітян). Київ, 2021. 96 с.